

Om sekretess och tystnadsplikt

Regler om sekretess och tystnadsplikt

Denna information vänder sig till samtliga personer som är verksamma inom området personlig assistans i enskild regi.

Regler finns i LSS och i kollektivavtal

Sekretess innebär tystnadsplikt och förbud att lämna ut handlingar. Regler om sekretess finns i sekretesslagen. Sekretesslagen gäller bara för anställda inom en myndighet, till exempel kommun och landsting. Regler om tystnadsplikt för verksamheter i enskild regi finns i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Dessutom finns regler om tystnadsplikt i det kollektivavtal som gäller mellan KFO och Svenska Kommunalarbetarförbundet för området personlig assistans.

Vad innebär tystnadsplikten?

Du som är anställd vid en verksamhet som tillhandahåller personlig assistans är skyldig att följa LSS bestämmelser. Det innebär att du inte får lämna ut uppgifter om enskildas personliga förhållanden till obehöriga personer eller till någon myndighet.

Det är förbjudet att lämna ut uppgifter om det sker muntligt eller genom att en handling lämnas ut, visas upp eller om innehållet i handlingen röjs på annat sätt. Om du i ditt arbete har tillgång till handlingar som rör enskilda personer, måste handlingarna förvaras så att de inte är tillgängliga för obehöriga.

Förbud gäller även efter anställningens eller verksamhetens upphörande. Den som bryter mot förbudet kan straffas för brott mot tystnadsplikt. Observera att detta även kan gälla för styrelsemedlemmar eller medlemmar i en förening som aktivt deltar i verksamheten så att de kommer i kontakt med sådan information som faller inom lagens ram.

Tystnadsplikten gäller personliga förhållanden

Tystnadsplikt gäller för uppgifter om enskilds personliga förhållanden. Hit räknas hälsotillstånd, familjesituation, utbildning, yrkesverksamhet, ekonomi och social situation i övrigt. Även adresser, telefonnummer, datalistor, tal- och videoband samt bilder omfattas av tystnadsplikt. Kontakta din arbetsledare eller chef om massmedia vill ha uppgifter, göra reportage m.m.

Tystnadsplikten enligt kollektivavtalet innebär bland annat tystnadsplikt rörande brukarens angelägenheter. Tystnadsplikt gäller också i vissa fall för uppgifter om andra personer som arbetstagaren till följd av sin anställning fått kännedom om.

Tystnadsplikt enligt Lag 1993:387, LSS 29§

”Den som är eller har varit verksam inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som

avser insatser enligt denna lag får inte obehörigen röja vad han därvid erfarit om enskildas personliga förhållanden”.

Utdrag ur kollektivavtalet för personlig assistans 3§ 1 mom:

”Förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare grundar sig på ömsesidig lojalitet och ömsesidigt förtroende. Arbetstagare skall under sin anställning, likväl som efter anställningens upphörande, iakttaga diskretion rörande verksamhetsbrukarens angelägenheter samt iakttaga tystnadsplikt beträffande uppgifter, om enskilda personer som arbetstagaren till följd av sin anställning erhållit kännedom om och vars yppande kan vålla skada för enskild person eller närstående”.

Tystnadsplikt enligt arbetsmiljölagen

Enligt arbetsmiljölagen, 7 kap 13§, har den som utsetts till skyddsombud eller ledamot i skyddskommitté eller den som har deltagit i arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet, tystnadsplikt och får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon under uppdraget har erfarit om yrkeshemlighet, arbetsförfarande, affärsförhållande eller enskilds personliga förhållande.

Undantag och samtycke

Om den enskilde personen som direkt eller indirekt berörs av frågan ger sitt tillstånd att lämna ut uppgift får du göra det. Men även om samtycke givits får uppgift inte lämnas ut om detta kan innebära skada för någon närstående som inte lämnat samtycke. Det är den enskildes egen, personliga uppfattning om vad som kan anses vara skadligt som gäller och inte din uppfattning.

Uppgifter som är belagda med tystnadsplikt får lämnas till myndighet om det finns en uppgiftsskyldighet enligt lag eller förordning. Den som begär att få ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikt måste kunna visa att han har rätt att få dessa med hänvisning till någon lag eller förordning. Vid minsta tveksamhet om uppgift kan lämnas ut ska du fråga din närmaste arbetsledare eller chef.

Anmälningsskyldighet enligt Lex Sarah

Från och med den 1 juli 2005 har införts bestämmelser om anmälningsskyldighet i 24§ LSS. Med anmälningsskyldigheten avses att säkra den enskildes rätt till att genom insatserna få ett gott stöd, en god service och trygga levnadsförhållanden. Anmälningsskyldigheten omfattar endast själva insatsen, t.ex. den personliga assistansen. Det betyder att om den assistansberättigade t.ex. inte lever under ”trygga levnadsförhål-

landen” och själv har valt att leva så, gäller inte anmälningsplikt. Om de otrygga levnadsförhållandena däremot beror på assistansen ska det anmälas. Om den som far illa är ett barn har assistenten dock alltid skyldighet att anmäla detta till socialnämnden (14 kap 1 § SoL).

Både personliga assistenter och andra personer som fullgör uppgifter enligt LSS ska vaka över att de personer som inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet får insatser enligt lagen får gott stöd och god service och lever under trygga förhållanden. Den som inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet uppmärksammar eller får kännedom om ett allvarligt missförhållande som rör enskild som får LSS-insats ska genast anmäla det till den som är ansvarig för verksamheten. Den ansvarige är skyldig att utan dröjsmål avhjälpa missförhållandet eller anmäla detta till tillsynsmyndigheten.

Om en vuxen brukare blir utsatt för brott som inte faller under anmälningsplikten och själv har förmåga att avgöra om en polisanmälan ska göras, bör den personliga assistenten ha brukarens samtycke för att få göra en anmälan. I många fall kan den enskilde själv göra en polisanmälan eller få hjälp att göra en sådan anmälan (prop 1992/93:159). Om brukaren inte själv har förmåga att ta ställning till en polisanmälan bör assistenten tala med sin arbetsgivare.

Arbetsgivaren måste undersöka om tystnads-

plikten kan brytas med stöd av någon lagbestämmelse.

Anmälningsplikt enligt Lex Maria

Lex Maria är en bestämmelse i lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Om en patient i samband med hälso- och sjukvård drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av allvarlig skada eller sjukdom skall vårdgivaren snarast anmäla detta till Socialstyrelsen.

Om en patient drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av allvarlig skada eller sjukdom genom sådan verksamhet som avses i 2 §, skall även den som bedriver sådan verksamhet anmäla detta till Socialstyrelsen (6 kap 4 § Lag (1998: 531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område).

Lex Maria gäller alla som arbetar med hälso- och sjukvårdsuppgifter, även de som gör detta på delegation. Personliga assistenter som har tagit emot delegation av sjukvårdande uppgift, står under Socialstyrelsens tillsyn enligt lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Om en personlig assistent har tagit emot en delegering av sjukvårdsuppgift gäller Lex Maria. Om brukaren utsatts för allvarlig skada eller sjukdom i samband med vård eller behandling måste den personliga assistenten anmäla detta. Anmälan ska göras till sjukvårdshuvudmannen.

Intyg om erhållen information

för den som är eller har varit verksam inom området personlig assistans.

Undertecknad har blivit informerad och mottagit skriftlig information om de bestämmelserna i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS (1993:387).

Jag har särskilt erinrats om tystnadspliktens innebörd.

Den som bryter mot sin lagstadgade tystnadsplikt kan, om brottet inte är ringa, dömas till dagsböter eller fängelse, ofta i kombination med skadestånd. Brott mot tystnadsplikten enligt kollektivavtalet kan medföra uppsägning på grund av personliga skäl.

Ort och datum

Namnunderskrift

Personnummer

Företag/arbetsplats

Informationen lämnad av

Österlånggatan 1
Box 2292, 103 17 Stockholm
Telefon: 08-702 54 00, Fax: 08-714 88 21
Hemsida: www.kfo.se E-post: info@kfo.se